

URAREN KUTSADURA

Oraingo honetan, uraren kutsadura* aztertzen hasiko naiz. Nire asmoa beldur ematea da, beldurtzen hasteko ordua heldu dela uste dut eta. Horregatik, gaur egun jazotzen* ari diren gertakarietan oinharriturik, gizonak kontrol gabetarik* egiten dituen egintzek nora eraman gintzaketan adieraziko dizuet.

PETROLIUNTZIAK ETA ITSASOA

Has gaitezen datu azterketa batez.

1972. urtean, 170 milioi tonelada petrolio inguru izan ziren itsasoz garraiatuak.* Hauk* garraiatzean, bi edo bost milioi tonelada petrolio geratu izan ziren itsasoan. Petrolioaren galtze hau normalizat hartzen da.

Ikus dezagun orain petrolio galtze honen zergatikoa.

Bidaia bakoitzean, 200.000 toneladatako petroliuntzi batek 300 tonelada inguru jaurtikitzen ditu itsasora. Honela, petrolio biltegiak garbitzeko aitzakiaz eta bestez, itsasoko 10 km² zikintzen dira.

Ba dago lege bat, petroliuntzien garbiketa kostaldek 50 milia baino urrunago egitea manatzen* duena. Hala ere, hainbeste kasutan frogatu* izan denez, kapitainek ez dute lege hori beti betetzen. Bestalde, lege hori bete arren, ez da ezer konpontzen, itsasoa berdin zikintzen baita; eta, gainera, itsas korronteez lagundurik, petrolio kostaldera hel baitaiteke.

Gehiago oraindik. Gaur egun ez da gauza harrigarria, itsas istripuren* bat jazo dela entzutea. Makina bat petroliuntzi erdibitu izan da azken urteotan. Eta petrolio parra parra galdu izan da itsasoan.

200.000 Tm-tako petroliuntzi batetan istripu gogorrik gerta baledi, itsasoko 10.000 km² zikin litezke. Ohar gisa* esan dezagun, Gipuzkoa 2.000 km² tara ez dela heltzen. Bestalde, gaur egun 500.000 Tm-tako petroliuntziak daude; eta hauek sor ditzaketen problemak, askoz ere handiagoak dira.

Itsasoaren azala petrolioz betetzen ari zaigu. Orain dela guti, Thor Heyerdal izeneko gizon batek, Pazifikoko itsasoa iragan zuenean, egun birik batez azalean petrolio unek ikusi zituela jakin erazi zigun. Itsasoa, handia izan arren, gizonaren bidegabekeriaren efektuak sentitzen hasi da.

ITSASOAREN GARRANTZIA

Itsasoak bizitzaren zikloan duen garrantzia, ez duke* inork ukatzen. Han sortu zen bizitza, eta handik iragan zen lehorrera. Izaki bizidunek hain beharrezkoa dugun oxigenoaren sortzailerik garrantzitsuena, itsasoko foto-planktona da. Hitz batez, bizidunok itsasoaren beharrean aurkitzen gara.

Bestalde, itsasoa klimaren faktore erregulatzailerik nagusia da. Eta hau, urak beroa gordetzeko duen gaitasua

nari, uraren lurruntzeari eta ur korronteen eraginari zor diegu.

ITSASOAREN HERIOTZEA

Zoritarrez, itsasora jaurtikitzen den petrolioak, bere dentsitatearen kausaz ur azalean geratzen denez, kalte handia egiten dio itsasoari.

Honela, gizonaren kontrolgabeko eta pentsatu gabeko jokabideak itsasoaren egintza ongileak deuseztatzen* ditu. Hogei urte barru, Mediterraneo itsaso hila izanen dela dio Bombard jaunak. Eta, daramagun abiaduran, ez zaio arrazoinik falta.

Mediterraneoatik da, eta, gainera, ia* hertsia,* hots,* ez du kasik komunikabiderik beste itsasoekin, Gibraltareko itsasateka oso meharra* baita. Eta, hainbat eta hainbat hibai hil ditugularik, Mediterraneo bera ere hil egiten zaigu.

Eta Mediterraneo bere haserrea agertzen hasia da. Hor dugu, adibidez, ihaz Napoliko herrian gertaturiko kolera izurria. Izurri hura itsasoaren mendekutzat* har dezakegu. Gizonak itsasoan sorturiko kutsadura gizonaren aurka altxatu zen. Eta mendekuan itsasoko bizidunek hartu zuten parte, musilak* izan baitziren izurriaren garraiatzaileak.

Itsasoko ur kutsaduraren problema konponbidean jarzen ez badugu, honen antzeko gertakariak sarri ikusteko zorigaitza ukanen dugu.

ONDORIOAK

Gatozen orain Euskal Herrira. Negargarria da benetan gure hibaien egoera. Gehienak hilik daude. Erreak* ba dakigu lantegiak izan direla. Eta, halarik ere, ez ditu inork haien makurkeria behar bezala gaitzesten* eta kondentzen.

Zorionez, hibaiok nahiko ttikiak direnez gero, ba dugu oraindik geure okerra zuzentzeko parada.* Honi buruz, Londresko kasua aipatuko dugu. Hango hibaiak —Tamis famatua— guztiz kutsaturik zegoen eta bertako uretan ez zen arrainik agertzen. Ingeles gobernuaren eraginez garbiketa sakona egin ondoren eta inguruko lantegiei kutsaduraren kontrako legeak bete eraziz, berriro ere garbi agertzen dira hango urak, eta berriz ere arrainak ikusten.

Baina gu euskaldunok burugogorregiak gara, antza:* gutietsi* egiten dugu hibaien pozoinketa, eta ba dirudi itsasoak ere kutsatu gura ditugula. Bestela, nola uler, nuklear zentraleri eman nahi zaien hedadura?

Itsasoaren kutsadura eragipen* haundia ukanen dute nuklear zentralak. Eta kutsadura mota hau askoz ere arriskugarriagoa dela esan behar dugu, beronen iraupena askoz ere luzeagoa baita.

Atlantiko itsasoa handia dela uste dugu, eta uste horretan trankil bizi gara. Baina aintzina hibaiak ere handi gertatzen ziren, eta gaur egun ttiki geratu dira. Mediterraneo handi gertatu izan da orain arte, eta ttiki geratzeko arriskutan dago. Nork diosku ez dela berdin jazoko Atlantikoarekin eta munduko itsaso guztiekin ere?

J. R. ETXEBARRIA

daude, dagoz
dezagun, daigun
dezakegu, daikegu
diegu, deutsegu
dlo, deutso
ditzakete, daikeez

dizuet, deutsuet
gintzakete, gindeikeez
zale, jake
zaigu, jaku
zalo, jako
zigun, euskun

MENCHACA

Estalkiak, Itzalkiak, Ikurriñak, Itxas
Iresnak, Igeritekoak, Uretako Jan-
tziak, Alokatzeko Itzalkiak.

Zuzenbideak: Posta, 700-Urrutizkin, 245574-Telegrafoa, MENURI
Muelle de Uribitarte, 15

B I L B O - 1